

K životnímu jubileu MUDr. Jiřího Endryse, CSc.

Pro všechny spolupracovníky, kolegy a přátele je neuvěřitelné, že MUDr. Jiří Endrys, CSc., dovršil své osmdesáté narozeniny. Jiří výrazně ovlivnil několik generací invazivních kardiologů v Československu, ale i v zahraničí. Svou fyzickou a psychickou kondicí, pracovní činností a stále novými nápady překvapuje a často zahanbuje své podstatně mladší kolegy. V našich uších často rezonuje jeho známá věta: „dyť je to úplně!!! jasný“.

Jiří Endrys se narodil 25. 12. 1925 v Jičíně. Během druhé světové války studoval reálné gymnázium v Hradci Králové. V mládí vydatně sportoval, úspěšně byl v krasobruslení a zvláště pak v tenise, kde úspěšně reprezentoval v juniorských a akademických kategoriích Československa. Vřelý vztah ke sportu má Jiří dosud. Další jeho láskou je vážná hudba.

Jako student gymnázia, v rámci pracovního nasazení za války, a po celou dobu studií na lékařské fakultě, pracoval v ústavu patologické anatomie u profesora Fingerlanda. Věnoval se serologii, virologii, „vyráběl“ heparin a prováděl další experimenty. Před nástupem na lékařskou fakultu provedl více než 100 pitev. Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Hradci Králové absolvoval v roce 1950. Od tohoto okamžiku začíná další dobrodružství lékařské, výzkumné a pedagogické práce Jiřího Endryse. Po výpomoci na obvodě v Orlickém Záhří pracoval v letech 1950–1956 jako sekundární lékař a později jako odborný asistent na interní klinice LF UK v Hradci Králové. V letech 1956–1958 byl odborným asistentem I. interní kliniky LF UP v Olomouci. V roce 1959 se vrátil do Hradce Králové jako ordinář kardiologického střediska a později Kardiologické kliniky FN Hradec Králové, kde pracoval do roku 1969. V letech 1969–1975, 1985–1990, 1992–2000 pomohl založit oddělení invazivní kardiologie a pracoval jako konzultant na „Department of Cardiology, Chest Hospital Kuwait“. V letech 1991–1992 pracoval jako tzv. „visiting profesor“ na pracovišti Institut für Kardiovaskuläre Diagnostik, Charité, Berlin. Krátce, během války v Kuwaitu v roce 1990 a následně od roku 2002 až dosud, pracuje jako konzultant Oddělení intervenční kardiologie I. interní kliniky FN Hradec Králové.

V roce 1954 složil atestaci I. stupně z vnitřního lékařství, v roce 1955 obhájil kandidátskou disertační práci a v roce 1969 složil atestaci II. stupně z vnitřního lékařství. Habilitace a obhajoba doktorské práce mu byly v roce 1967 a 1969 děkanem lékařské fakulty z politických důvodů zamítnuty. Proto až v říjnu 2005 obhájil habilitační práci „Invazivní hemodynamické metody“ a v současné době probíhá jmenovací řízení Jiřího Endryse docentem pro obor vnitřních nemocí.

Jiří Endrys je autorem řady originálních metod a patentů. Jeho osobnost charakterizuje, že již krátce po nástupu na interní kliniku FN Hradec Králové zavedl metodu jaterní biopsie. Světovou prioritou v roce 1952 bylo zavedení perkutánní biopsie parietální pleury. Asi největší věhlas

mu přineslo rozpracování metodiky transeptální punkce a levostranné katetrizace (1960) s její bezpečnou modifikací (1994). Transeptální jehla podle Endryse je vyráběna firmou Cook. Rozpracoval metodiku katetrizace batolat (1965) a metodu měření L-P zkratů barvivovou dilucí (1970). Je autorem metody perkutánní biopsie perikardu (1988) a terapeutické embolizace pomocí odpoutatelného balonku (1989). Vypracoval originální metodu měření zkratů a regurgitací pomocí termodiluce, včetně vývoje sondy, snímáčiho zařízení a počítačového programu (1995). Zavedl novou koaxiální metodu měření obstrukce výtokového traktu levé komory (1998). Zcela originální je metoda rozlišení chronické tromboembolické a primární plicní hypertenze průkazem bronchopulmonálních kolaterál (1996). Jiří Endrys je autorem nebo spoluauto-

rem 136 publikací, tří monografií a dvou filmů, současně i osmi patentů. Přednesl více než 200 významných odborných přednášek.

O své znalosti a zkušenosti se Jiří Endrys vždy velmi rád dělil, většina významných československých invazivních kardiologů v šedesátých až osmdesátých letech minulého století prošla školením v katetrizační laboratoři u Jiřího Endryse. Pomohl v „rozjezdu“ řady katetrizačních laboratoří v Československu. Školil lékaře a pomáhal katetrizačním laboratořím v Polsku (Varšava), bývalém NDR (Berlín, Erfurt, Lipsko), SRN (Tübingen, Heidelberg), Velké Británii (tři pracoviště v Londýně), Rakousku (Viedeň) a Egyptě (Káhira). V současné době pokračuje v předávání svých zkušeností všem lékařům I. interní kliniky FN Hradec Králové.

Rozsah aktivit jubilanta je obrovský, naštěstí stále pokračující a nelze ho zcela vtěsnat do krátkého článku. Hlavně však nelze ve zkratce interpretovat ducha a „know how“, které vnesl do každé katetrizační laboratoře, již prošel. Přes všechny nové techniky a metody, které zavedl, je jeho hlavním odkazem preciznost práce invazivního kardiologa. Nemá smysl provádět katetrizační měření, pokud nejsou provedena přesně, zvláště nyní v éře kvalitních ultrazvukových přístrojů. Charakteristická je jeho často vyřčená věta: „dyť nás to nic nestojí pracovat přesně, jen trochu času a přemýšlení“.

Milý Jiří, za sebe i za své kolegy Ti přeji k Tvým 80. narozeninám vše nejlepší, zdraví, spokojenost a stálou pracovní vitalitu, abychom se dále mohli na Tebe obracet o radu, pokud se dostaneme do úzkých. Abychom za svými zády při katetrizaci cítili spokojené oddychování pokud pracujeme dobře, ale hlavně skřípění zubů a nespokojené popocházení v okamžiku, kdy se Ti naše práce nelíbí. Abys co nejdříve zůstal nekompromisním zrcadlem našeho konání.

MUDr. Josef Štásek, Ph.D.,
I. interní klinika, FN a LF UK Hradec Králové,
e-mail: stasek@fnhk.cz